

Sygn. akt I NSK 45/18

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Wiślo

w sprawie z powództwa [...] P. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w D.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i nałożenie kary pieniężnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 10 kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt VI ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 listopada 2011 r., nr [...], Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako: „Prezes UOKiK” lub „pozwany”) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zm.; dalej jako: „u.o.k.k.”), działanie poprzednika prawnego powoda – [...] „P.” sp. z o.o. z siedzibą w D. – polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art.

479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm.; dalej jako: „k.p.c.”). Z tego tytułu na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. wymierzona została kara pieniężna w wysokości 27.127,00 zł.

Odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów od powyższej decyzji Prezesa UOKiK wniosła spółka [...] „P.” z siedzibą w D., zaskarżając rozstrzygnięcie w zakresie punktów I, II, III, VI i VII.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2013 r., sygn. akt XVII AmA [...], Sąd Okręgowy w W. – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie powoda od decyzji Prezesa UOKiK z dnia 22 listopada 2011 r.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w W. – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wywiodła pismem z dnia 27 grudnia 2013 r. strona powodowa – [...] „P.” sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w D..

W toku postępowania Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 19 listopada 2014 r. wystąpił z wnioskiem o wydanie na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej orzeczenia w trybie prejudycjalnym przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Sąd Apelacyjny w [...] zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

1) Czy w świetle art. 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy 93/13 w związku z art. 1 i 2 dyrektywy 2009/22 stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, za działanie bezprawne, stanowiące w świetle prawa krajowego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu w krajowym postępowaniu administracyjnym?

2) Czy w świetle art. 267 akapit 3 TfUE sąd drugiej instancji, od orzeczenia którego, wydanego na skutek rozpoznania apelacji, przysługuje skarga kasacyjna, taka jak przewidziana w polskim kodeksie postępowania cywilnego, jest sądem, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa

wewnętrznego, czy też sądem takim jest Sąd Najwyższy, właściwy do rozpoznania skargi kasacyjnej?

Odpowiadając na powyższe pytania, w wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt C-119/15, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził:

1) Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w związku z art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów należy w świetle art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne, stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu, pod warunkiem – czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego – że przedsiębiorcy temu przysługuje skuteczny środek prawny zarówno przeciwko decyzji uznającej tożsamość porównywanych postanowień, obejmujący kwestię, czy – przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności właściwych danej sprawie – owe postanowienia są materialnie identyczne, zwłaszcza pod względem wywoływanych przez nie szkodliwych dla konsumentów skutków, jak i przeciwko decyzji ustalającej w danym wypadku kwotę kary pieniężnej.

2) Artykuł 267 akapit trzeci TFUE należy interpretować w ten sposób, że sąd taki jak sąd odsyłający, którego orzeczenia wydane w ramach sporu takiego jak spór w postępowaniu głównym mogą stać się przedmiotem skargi kasacyjnej, nie może zostać zakwalifikowany jako „sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego”.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt VI ACa [...], Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w W. – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w ten sposób, że uchylił zaskarżoną decyzję w części, tj. w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach pierwszym, drugim, trzecim,

szóstym i siódmym oraz orzekł o kosztach postępowania.

W dniu 21 sierpnia 2017 r. skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł Prezes UOKiK, wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy, poprzez oddalenie apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 19 listopada 2013 r., sygn. akt XVII AmA [...], ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd II instancji.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, sprowadzające się do potrzeby udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

1) Czy zakres ochrony jaki przysługuje przedsiębiorcy, w trybie postępowania sądowego po wniesieniu przez niego odwołania od decyzji Prezesa UOKiK, w której organ ten na podstawie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu w umowach z konsumentami postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., na skutek postępowania w którym ten przedsiębiorca nie brał udziału, zapewnia realizację tego prawa w równym stopniu do zakresu ochrony wynikającego z realizacji prawa do bycia wysłuchanym, jaki przysługuje pozwanemu przedsiębiorcy w trybie postępowania dotyczącego uznania niektórych postanowień wzorca stosowanego przez przedsiębiorcę za niedozwolone, tj. w trybie art. 479³⁶ i nast. k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r., biorąc pod uwagę wynikające z Konstytucji RP oraz prawa Unii Europejskiej prawo do bycia wysłuchanym (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Dz.U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284 i art. 47 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Dz.Urz. UE z dnia 14 grudnia 2007 r., C 303, s. 1).

2) Czy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., może dopuszczać się tylko ten przedsiębiorca, któremu Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (lub sąd wyższej instancji), uznając (po dokonaniu abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego) stosowaną przez

niego klauzulę za niedozwolone postanowienie umowne, zakazał jej stosowania w obrocie z konsumentami (a skutkiem czego owa klauzula została wpisana do rejestru klauzul prowadzonego przez Prezesa UOKiK), czy też każdy przedsiębiorca, który stosuje tożsamą klauzulę z tą wpisaną do rejestru, któremu jednak indywidualnie nie zakazano jej stosowania w wyroku wydanym w oparciu o art. 479⁴² § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r. Jak wskazał Prezes UOKiK, do zakresu tego zagadnienia należy rozstrzygnięcie, czy art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r. przesądza bezprawność opisaną w nim praktyki, czy też można ją uznać za bezprawną dopiero w przypadku, gdy okaże się ona sprzeczna z zakazami ustanowionymi w innych przepisach.

3) W przypadku rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prawnego, przedstawionego w pkt. 2, w ten sposób, że art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. nie stanowi samodzielnej podstawy bezprawności opisanego w nim działania, w ocenie Prezesa UOKiK powstaje zagadnienie prawne na tle stosowania art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w związku z art. 385¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.) w związku z art. 479⁴⁵ k.p.c., sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy praktyki z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. może dopuścić się przedsiębiorca, który nie był stroną postępowania zakończonego wpisaniem postanowienia wzorca do rejestru, biorąc pod uwagę, że bezprawnym i naruszającym zbiorowe interesy konsumentów jest stosowanie przez przedsiębiorcę – wbrew treści art. 385¹ k.c. – niedozwolonych klauzul umownych, naruszających klauzulę generalną zawartą w art. 385¹ k.c. w sposób wynikający z prawomocnego wyroku sądu, co potwierdza wpis określonej klauzuli abuzywnej do rejestru. Pozwany podniósł w tym miejscu, że stosowanie przepisów art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w związku z art. 385¹ k.c. w związku z art. 479⁴⁵ k.p.c. powoduje rozbieżności w orzecznictwie sądowym.

Strona powodowa złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną, która została jej zwrócona wobec naruszenia art. 132 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Oceniany wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej skarżący oparł o przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Pozwany w istocie wskazał na dwa zagadnienia prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przy czym sformułował trzecie pytanie w zależności od sposobu udzielenia odpowiedzi na drugie.

W orzecznictwie w zasadzie jednolicie wskazuje się, że skuteczne i prawidłowe powołanie się na powyższą przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga sformułowania istotnego problemu prawnego i wskazania argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen.

W szczególności musi tu chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (tak postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, niepubl., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, niepubl., z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, niepubl., z dnia 11 stycznia 2019 r., I NSK 28/18).

Oba przedstawione przez pozwanego zagadnienia prawne nie spełniają powyższych kryteriów, ponieważ w przypadku zagadnienia dotyczącego samodzielnego lub niesamodzielnego charakteru praktyki z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. nie stanowi ono istotnego i nierozwiązanego dotychczas zagadnienia prawnego, które miałyby znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej,

a także innych podobnych spraw. Sformułowane przez Prezesa UOKiK zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego i w tej kwestii występuje ugruntowana linia orzecznicza.

Natomiast zagadnienie prawne dotyczące oceny, czy prawo do bycia wysłuchanym i stopień ochrony strony postępowania – przedsiębiorcy, jest zapewnione w stopniu równym, tak po pierwsze, w postępowaniu dotyczącym uznania niektórych postanowień wzorca za niedozwolone w trybie art. 479³⁶ i nast. k.p.c. (w stanie prawnym do dnia 16 kwietnia 2016 r.), jak i po drugie, w postępowaniu sądowym odwoławczym od w decyzji Prezesa UOKiK na podstawie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. – w którym nie brał udziału tenże przedsiębiorca – to zagadnienie to nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Nie stanowi ono istotnego i nierozwiązanego dotychczas zagadnienia prawnego, które miałyby znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej, a także innych podobnych spraw w procesie stosowania prawa. O ile przyznać należy, że zagadnienie dotyczące poziomu ochrony strony w różnych postępowaniach sądowych jest interesujące – skarżący wskazuje, że w jego ocenie poziom tej ochrony jest taki sam w obu postępowaniach – to nie wykazał on wystarczająco, że zagadnienie to ma znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Należy zauważyć, że Sąd Najwyższy w licznych rozstrzygnięciach jednolicie zajmował stanowisko w przedmiocie wykładni art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. Przepis ten przewidywał w stanie prawnym do dnia 16 kwietnia 2016 r., że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. został uchylony z dniem 17 kwietnia 2016 r. przez art. 1 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1634).

Analiza dotychczasowego orzecznictwa w powyższym zakresie – powołanej przez pozwanego podstawy prawnej – znalazła się m.in. w uzasadnieniach wyroków Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r. (III SK 18/13, LEX nr

1448753) i z dnia 7 marca 2017 r. (III SK 1/15, LEX nr 2298286). W rozstrzygnięciach tych zwrócono uwagę na zmianę linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w analizowanej materii.

Po pierwsze, na tle art. 23a ust. 1 u.o.k.k. z 2000 r. oraz art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. z 2007 r. ukształtowała się początkowo linia orzecznicza, zgodnie z którą uznanie określonej klauzuli za niedozwoloną i wpisanie jej do rejestru działa *erga omnes* wobec wszystkich uczestników obrotu, w tym innych przedsiębiorców, a dalsze posługiwanie się klauzulą wpisaną do rejestru jest zakazane w obrocie prawnym nie tylko względem podmiotu, wobec którego to orzeczono, ale również w identycznych lub podobnego rodzaju stosunkach prawnych zawieranych przez osoby trzecie, bez ograniczenia w żaden sposób kategorii tych podmiotów (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2006 r., III SK 7/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 207). Pogląd ten został podtrzymany i rozwinięty przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., zgodnie z którą „stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów” (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r., III SZP 3/06, OSNP 2007 nr 1-2, poz. 35, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2007 r., I CSK 117/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., III SK 19/07, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2014 r., I CSK 20/14, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2015 r., I CSK 124/14).

Po drugie, doszło następnie w tej materii do zmiany linii orzeczniczej. Sąd Najwyższy uwzględniając stanowisko przyjęte w uchwałach z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 80/08, OSNC 2009 nr 9, poz. 118) i z dnia 13 stycznia 2011 r. (III CZP 119/10, OSNC 2011 nr 9, poz. 95), doprecyzował pogląd wyrażony w uzasadnieniu uchwały III SZP 3/06, przyjmując, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów może być dalsze stosowanie postanowienia, którego treść jest identyczna z treścią postanowienia, które zostało wpisane do rejestru, tylko przez tego samego przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu

zakończonym wpisem do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2011 r., III SK 44/10, OSNP 2012 nr 9-10, poz. 132). Wskazał jednocześnie, że z uwagi na zasady ustalania niedozwolonego charakteru postanowienia wzorca umowy nie jest możliwe traktowanie, jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., zachowania innego przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i nakładanie kar pieniężnych z tego tytułu. Zapatrywanie to wywiódł nie tylko z ściśle procesowego skutku wpisania niedozwolonych klauzul do rejestru, ale pogląd ten wynikał z analizy pojęcia bezprawności na tle powoływanej podstawy prawnej, o czym w dalszej części.

Wskazaną linię orzeczniczą podtrzymano i ugruntowano w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. (III CZP 17/15, OSNC 2016 nr 4, poz. 40). W jej uzasadnieniu przyjęto, że przewidziana w omawianym przepisie rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciwko temu samemu pozwanemu przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany (podobne stanowisko można znaleźć w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego, przykładowo: w uchwale z dnia 7 października 2008 r., III CZP 80/08, OSNC 2009 nr 9, poz. 118, wyroku z dnia 23 października 2013 r., IV CSK 142/13, uchwale z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 73/13, wyroku z dnia 12 lutego 2014 r., III SK 18/13, wyroku z dnia 20 września 2013 r., II CSK 708/12).

W konkluzji należy przyjąć, że wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., działa wyłącznie na niekorzyść przedsiębiorcy pozwanego w sprawie o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, nie działa natomiast na niekorzyść innych przedsiębiorców, nawet wówczas, gdy stosują oni we wzorcach postanowienia identyczne (tożsame) z tymi, które zostały wpisane do rejestru. Nie zmienia tej oceny okoliczność, że postępowania: o uznanie postanowień wzorca za niedozwolone oraz postępowanie sądowe odwoławcze od decyzji Prezesa UOKiK, na podstawie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1

u.o.k.k. uznającej praktykę przedsiębiorcy za niedozwoloną, mogą dawać podobny poziom ochrony – skoro każde z nich dotyczy innego przedsiębiorcy po stronie pozwanej.

Z tego wynika konsekwencja, że stosowanie przez przedsiębiorcę postanowienia identycznego (tożsamego) z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone – w sprawie, w której przedsiębiorca ten nie uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru – nie jest zachowaniem bezprawnym w takim znaczeniu, że nie narusza art. 479⁴³ k.p.c. (obecnie uchylonego – z dniem 17 kwietnia 2016 r.). Zakres zastosowania zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., zależy bowiem od podmiotowego i przedmiotowego zakresu zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone w ramach abstrakcyjnej kontroli postanowień tych wzorców (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15, LEX nr 2338023). Sąd Najwyższy stał dotychczas na stanowisku, że art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. nie stanowi samodzielnej podstawy bezprawności opisanego w nim zachowania. Konieczne jest zatem poszukiwanie sprzeczności z prawem na tle innych przepisów prawnych i instytucji niż art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k.

Z powyższą wykładnią zbieżne jest stanowisko wyrażone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r. (sprawa BP Partner, C-119/15,), zapadłego na skutek pytania prejudycjalnego zadanego przez Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie niniejszej.

Orzeczenie TSUE wskazuje na to w jakich przypadkach interpretacja spornego zagadnienia pozwala na stwierdzenie zgodności regulacji z prawem unijnym. Dokonana przez TSUE wykładnia prawa unijnego jest wykładnią dopuszczalną, ale nie konieczną i jedyną. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Skoro zaś – jak wyżej wyjaśniono – art. 24 ust. 2 u.o.k.k. nie jest samoistnym źródłem bezprawności praktyk wymienionych w jego punktach 1-4, zaś z uchwały Sądu Najwyższego o sygn. akt III CZP 17/15 wynika, że rozszerzona prawomocność działa wyłącznie na niekorzyść przedsiębiorcy, który był stroną postępowania zakończonego wpisem postanowienia do rejestru, to sąd krajowy orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK

stwierdzającej naruszenie zakazu z art. 24 ust. 1 u.o.k.k. przez praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., nie ma obowiązku dokonania pronijnnej wykładni w tym kierunku, aby zachowanie przedsiębiorcy opisane w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. uznać za bezprawne z mocy wyłącznie tego przepisu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15, LEX nr 2338023; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15, LEX nr 2298286).

Należy także podkreślić, iż w wyroku z dnia 26 kwietnia 2012 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (sprawa Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság przeciwko Invitel Tírvközlési Zrt. Invitel, C-472/10) stwierdził, że art. 7 dyrektywy 93/13 nie ma na celu harmonizacji prawa krajowego w zakresie sankcji w przypadku uznania postanowienia wzorca umowy za nieuczciwe. Minimalny, wymagany przez prawo unijne, standard w zakresie granic rozszerzonej prawomocności wyroku wydanego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymaga objęcia skutkami wyroku tylko wszystkich konsumentów związanych postanowieniami konkretnego wzorca (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15, LEX nr 2298286). Dlatego przyjmowaną przez Sąd Najwyższy wykładnię art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r.), zgodnie z aktualną i dominującą linią orzecniczą, trzeba ocenić jako zgodną z prawem unijnym.

Sąd Najwyższy podziela stanowisko wyrażone w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15, opowiadające się za koncepcją jednokierunkowej prawomocności rozszerzonej, nieobejmującej wszystkich przedsiębiorców stosujących postanowienie tej samej treści normatywnej, co pozwany w sprawie, w której wydano wyrok uznający dane postanowienie za niedozwolone.

Zagadnienie prawne, sformułowane przez pozwanego jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zostało już zatem przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięte. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie dostrzega przy tym okoliczności przemawiających za odstępianiem od linii orzecniczej wytyczonej wyrokiem z dnia 7 marca 2017 r., sygn. akt III SK 1/15 i postanowieniem z dnia 7 marca 2017 r., sygn. akt III SK 13/15, a także wyrokiem z dnia 23 października

2013 r., sygn. akt IV CSK 142/13, uchwałą z dnia 13 grudnia 2013 r., sygn. akt III CZP 73/13, wyrokiem z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. akt III SK 18/13, wyrokiem z dnia 20 września 2013 r., sygn. akt II CSK 708/12; a ostatnio potwierdzonej postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2019 r., sygn. akt I NSK 28/18.

Także w zakresie zagadnienia prawnego dotyczącego porównania poziomu ochrony przedsiębiorcy jako strony postępowania należy zauważyć, że standard ten można uznać za wyższy na podstawie norm ochronnych polskiej Konstytucji i prawa do wysłuchania oraz rzetelnego postępowania (art. 45 Konstytucji RP), niż norm prawa Unii Europejskiej (art. 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w zw. art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej), co uzasadnia ukształtowanie granic prawomocności materialnej zgodnie z uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15. Udzielona przez TSUE odpowiedź na pytanie prawne nie podważa argumentacji dotyczącej standardu ochrony wynikającego z Konstytucji RP, która to ochrona może być uznana jako szersza. Nie można uznać zasadności argumentów wskazujących na potrzebę odstąpienia od poglądów zawartych w uzasadnieniu wzmiankowanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.